

Sygn. akt III KRS 7/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik

SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania P.B.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 30 października 2017 r. w przedmiocie sprzeciwu wobec pełnienia obowiązków sędziego przez asesora sądowego w sądzie powszechnym, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 marca 2018 r.,

uchyla zaskarżoną uchwałę.

UZASADNIENIE

Krajowa Rada Sądownictwa uchwałą z dnia 30 października 2017 r. wyraziła sprzeciw wobec pełnienia obowiązków sędziego przez Panią P.B. - asesora sądowego w Sądzie Rejonowym w [...].

W uzasadnieniu uchwały Rada wskazała, że Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury zarządzeniem z 24 czerwca 2017 r. ogłosił listę klasyfikacyjną kandydatów na stanowisko asesora sądowego, obejmującą Panią

P.B.. Zarządzeniem z 6 lipca 2017 r. Minister Sprawiedliwości ogłosił wykaz wolnych stanowisk asesorskich dla aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy zdali egzamin sędziowski oraz nie zostali skreśleni z listy aplikantów aplikacji sędziowskiej, oraz referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy w latach 2011-2016 zdali egzamin sędziowski.

Pani P. B. dokonała wyboru stanowiska asesora sądowego w Sądzie Rejonowym w [...] w wydziale cywilnym. Decyzją z 18 września 2017 r. Minister Sprawiedliwości mianował Panią P.B. asesorem sądowym w Sądzie Rejonowym w [...] z dniem 21 września 2017 r. na czas nieokreślony.

W dniu 13 października 2017 r. Minister Sprawiedliwości przekazał Krajowej Radzie Sądownictwa wykaz asesorów sądowych mianowanych przez Ministra Sprawiedliwości, uwzględniający Panią P.B. wraz z wnioskiem o powierzenie pełnienia obowiązków sędziego.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 976 ze zm.; dalej: ustawa o KRS), do kompetencji Rady należy wyrażanie sprzeciwu wobec pełnienia przez asesorów sądowych w sądach powszechnych obowiązków sędziego. Mając na uwadze tę kompetencję, Krajowa Rada Sądownictwa wskazała, że zgodnie z art. 106h ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 2062 ze zm.; dalej: p.u.s.p.), na stanowisko asesora sądowego może być mianowany ten, kto: spełnia warunki określone w art. 61 § 1 pkt 1-4 p.u.s.p., ukończył aplikację w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz złożył egzamin sędziowski lub prokuratorski. W art. 61 § 1 pkt 1-4 p.u.s.p. określono, że na stanowisko sędziego sądu rejonowego może być powołany ten, kto: posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich; jest nieskazitelnego charakteru; ukończył wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskał tytuł zawodowy magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej oraz jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego.

Mając na uwadze przywołane przepisy, Krajowa Rada Sądownictwa zauważyła, że z art. 106h p.u.s.p. nie wynika, iż na stanowisko asesora sądowego w sądzie powszechnym może być mianowana osoba, która znalazła się na liście

klasyfikacyjnej egzaminowanych aplikantów aplikacji sędziowskiej (art. 33a ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury - jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 146 ze zm.) albo na liście klasyfikacyjnej kandydatów na stanowisko asesora sądowego (art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw - Dz.U. z 2017 r., poz. 1139 ze zm.). Przeciwnie, przepis ten wskazuje precyzyjnie szczegółowe kryteria, których spełnienie jest konieczne do uzyskania nominacji na stanowisko asesora sądowego w sądzie powszechnym. W rezultacie, umieszczenie nazwiska kandydata na asesora sądowego na liście klasyfikacyjnej sporządzonej przez Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury jest niezbędne - w świetle art. 106i § 1 p.u.s.p. - do mianowania takiej osoby asesorem sądowym. Nie jest to jednak warunek wystarczający. Każda osoba umieszczona na tej liście musi bowiem przede wszystkim spełniać kumulatywnie wszystkie kryteria wskazane w art. 106h p.u.s.p., a Minister Sprawiedliwości przed podjęciem decyzji o mianowaniu powinien zweryfikować, czy takie kryteria w istocie spełnia.

Na podstawie przeprowadzonej analizy zgromadzonej dokumentacji Krajowa Rada Sądownictwa ustaliła, że Pani P.B. nie ukończyła aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. To zaś oznacza, że nie spełnia jednego z kryteriów mianowania asesorem sądowym, wskazanego w art. 106h pkt 2 p.u.s.p. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, Pani P.B. nie mogła zatem być mianowana asesorem sądowym w Sądzie Rejonowym w [...]. Stanowiska tego nie zmienia analiza art. 15 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r., poz. 1139; dalej: ustawa nowelizująca). Zgodnie z tym przepisem Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, sporządzi i ogłosi w Biuletynie Informacji Publicznej listę klasyfikacyjną kandydatów na stanowisko asesora sądowego. Na listę tę wpisuje się: 1) aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy zdali egzamin sędziowski oraz nie zostali skreśleni z listy aplikantów aplikacji sędziowskiej; 2) referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy w latach 2011-2016 zdali egzamin sędziowski. Przepis ten ma charakter jednorazowy i

został zrealizowany zarządzeniem Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury nr 114/2017 z dnia 24 czerwca 2017 r. w sprawie ogłoszenia listy klasyfikacyjnej kandydatów na stanowisko asesora sądowego. Stosownie do art. 15 ust. 6 ustawy nowelizującej, wybór stanowiska asesora sądowego odbywa się według kolejności zajmowanej na liście, o której mowa w ust. 1.

W ten sam sposób Krajowa Rada Sądownictwa oceniła art. 33a ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz.U. z 2017 r., poz. 146 ze zm.; dalej: ustawa o KSSiP). Przewiduje on, że Dyrektor Krajowej Szkoły, w terminie 14 dni od dnia zakończenia egzaminu sędziowskiego, sporządza i ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej listę klasyfikacyjną egzaminowanych aplikantów aplikacji sędziowskiej. Lista ta zawiera imiona i nazwiska egzaminowanych aplikantów aplikacji sędziowskiej, liczbę punktów uzyskanych na egzaminie przez każdego aplikanta oraz liczbę porządkową wskazującą jego miejsce na liście. Warunkiem umieszczenia na tej liście jest złożenie egzaminu sędziowskiego.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, treść art. 15 ust. 1 ustawy nowelizującej jest konkurencyjna względem art. 33a ust. 1 ustawy o KSSiP. Innymi słowy, przytoczone przepisy ustawy nowelizującej jednorazowo wyłączają zastosowanie art. 33a ust. 1 ustawy o KSSiP. Z obu tych przepisów wynika bowiem norma kompetencyjna przyznana Dyrektorowi Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury do sporządzenia i ogłoszenia listy osób uprawnionych do wyboru jednego z wolnych stanowisk asesorskich, przewidzianych do obsadzenia w danym naborze - przy czym art. 15 ust. 1 ma charakter jednorazowy i jest przepisem dostosowującym jedynie w zakresie regulacji art. 33a ust. 1 ustawy o KSSiP.

Krajowa Rada Sądownictwa zwróciła uwagę, że ani art. 15 ustawy nowelizującej, ani art. 33a ustawy o KSSiP nie przyznają Ministrowi Sprawiedliwości kompetencji do mianowania asesora sądowego w sądzie powszechnym, jak również nie przyznają kandydatowi prawa podmiotowego do uzyskania nominacji na stanowisko asesora sądowego w sądzie powszechnym. Z art. 15 ust. 1 ustawy nowelizującej wynika bowiem jednorazowa norma kompetencyjna, przyznana Dyrektorowi Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Poza tym, w art. 15 ustawy nowelizującej zawarto wyłącznie przepisy

o charakterze proceduralnym, które nie określają materialnoprawnych przesłanek mianowania asesorów sądowych. Kryteria mianowania na stanowiska asesora sądowego zostały bowiem wymienione w art. 106h p.u.s.p. Przepis ten wszedł w życie z dniem 21 czerwca 2017 r. i żaden przepis ustawy nowelizującej nie wyłącza jego zastosowania do któregośkolwiek z naborów na stanowiska asesorskie w sądach powszechnych. Jeżeli zamiarem ustawodawcy byłoby przyznanie osobom, które nie ukończyły aplikacji w KSSiP, prawa mianowania asesorem sądowym, to w ustawie nowelizującej wyraźnie wyłączyłby zastosowanie art. 106h pkt 2 p.u.s.p. w odniesieniu do tej grupy osób. Ustawodawca tego jednak nie uczynił, co w ocenie Rady przemawia na rzecz przedstawionej wyżej interpretacji.

Przedstawione wnioskowanie legło u podstaw stwierdzenia, że skoro Pani P.B. nie spełnia łącznie wszystkich ustawowych kryteriów mianowania asesorem sądowym, to nie może pełnić obowiązków sędziego w sądzie powszechnym.

Niezależnie od powyższego, Krajowa Rada Sądownictwa wyraziła wątpliwości co do zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej obowiązującego trybu mianowania asesorów sądowych i powierzania im pełnienia obowiązków sędziego. Rada zwróciła uwagę, że w toku procedury legislacyjnej w opinii z 10 lutego 2017 r. wyraziła negatywne stanowisko o projekcie ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw i w pełni podtrzymuje zawartą w niej argumentację.

Powyższe argumenty sprawiły, że w trakcie posiedzenia Krajowej Rady Sądownictwa w dniu 30 października 2017 r., w głosowaniu tajnym, za wyrażeniem sprzeciwu wobec pełnienia obowiązków sędziego przez Panią P.B. - asesora sądowego w Sądzie Rejonowym w [...] oddano 12 głosów, „przeciwko” wyrażeniu sprzeciwu oddano 3 głosy, przy 3 głosach „wstrzymujących się”.

Uwzględniając wyniki głosowania, Krajowa Rada Sądownictwa bezwzględną większością głosów wyraziła sprzeciw wobec pełnienia obowiązków sędziego przez Panią P.B. - asesora sądowego w Sądzie Rejonowym w [...].

Odwołanie wniosła P.B., zaskarżając uchwałę w całości i zarzucając jej naruszenie:

- art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o

Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r., poz. 1139) poprzez przyjęcie, że we wskazanym przepisie zawarto wyłącznie przepisy o charakterze proceduralnym i w konsekwencji jego niezastosowanie dla określenia materialnoprawnych przesłanek mianowania asesorem sądowym;

- art. 106h ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 2062) w brzmieniu obowiązującym w dniu podjęcia skarżonej uchwały poprzez jego zastosowanie wprost dla określenia przesłanek, jakie musi spełniać osoba mianowana na stanowisko asesora sądowego, przyznając jednocześnie prawo do mianowania asesorem sądowym osobom, które nie ukończyły aplikacji sędziowskiej, a ukończyły aplikację ogólną w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury;

- art. 3 ust. 1 pkt 2a i art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 976) poprzez brak wszechstronnego rozważenia sprawy w sposób nieznajdujący oparcia w przepisach i różnicowanie mianowanych asesorów sądowych, co w konsekwencji doprowadziło Radę do wniosku, iż skarżąca nie spełnia ustawowych przesłanek do mianowania asesorem sądowym;

- art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 60 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez złamanie zasad równego dostępu do służby publicznej, równego traktowania oraz zasad demokratycznego państwa prawa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

Ponadto z tzw. ostrożności procesowej, czyli w razie nieuwzględnienia powyższych zarzutów, skarżąca zarzuciła zaskarżonej uchwale naruszenie art. 106i ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 2062) w związku z art. 15 ust. 12 i art. 15 ust. 1 pkt 2) ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r., poz. 1139) oraz art. 106h § 1 w zw. z § 3 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 2062) w brzmieniu obowiązującym przed dniem 21 czerwca 2017 r. poprzez niezastosowanie dotychczasowego brzmienia art. 106h dla oceny

spełnienia ustawowych przesłanej mianowania kandydata na stanowisko asesora sądowego.

Kierując się zgłoszonymi podstawami P.B. wniosła o uchylenie zaskarżonej uchwały.

Krajowa Rada Sądownictwa w odpowiedzi na odwołanie P.B. - asesora sądowego w Sądzie Rejonowym w [...] od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 30 października 2017 r. w przedmiocie sprzeciwu wobec pełnienia obowiązków sędziego przez asesora sądowego w sądzie powszechnym wniosła o oddalenie odwołania w całości, jako pozbawionego uzasadnionych podstaw.

Ustosunkowując się do zarzutów podniesionych w odwołaniu, Krajowa Rada Sądownictwa stwierdziła, że są one bezzasadne. Odwołująca się nie wykazała bowiem, by zaskarżona uchwała została wydana sprzecznie z prawem. Rada podniosła, że przed nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 11 maja 2017 r., art. 106h p.u.s.p. określał kryteria powołania asesora sądowego w sądzie powszechnym, dokonywanego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa. Gdyby zatem w odniesieniu do odwołującej się zastosowanie znajdował stan prawny sprzed powyższej nowelizacji, odwołująca się nie mogłaby znaleźć się na liście klasyfikacyjnej kandydatów na asesora sądowego z 24 czerwca 2017 r., nie mogłaby wybrać miejsca asesorskiego, nie mogłaby również zostać mianowana asesorem sądowym przez Ministra Sprawiedliwości, a Krajowa Rada Sądownictwa nie mogłaby rozpatrzyć sprawy powierzenia jej pełnienia obowiązków sędziego. Ponadto Rada wskazała, iż stanowisko odwołującej się nie znajduje żadnego potwierdzenia w świetle przepisów ustawy z dnia 11 maja 2017 r. Ustawa ta zawiera szereg przepisów o charakterze przejściowym i dostosowującym, a pośród nich nie sposób znaleźć podstawy prawnej analizowanego zarzutu odwołującej się. To zaś oznacza, że ustawodawca nie wyłączył stosowania art. 106h p.u.s.p. w pierwszym postępowaniu nominacyjnym prowadzonym na podstawie znowelizowanych przepisów.

Odnośnie zarzutów naruszenia art. 106i p.u.s.p., art. 15 ust. 1 pkt 2 i art. 15 ust. 12 ustawy z dnia 11 maja 2017 r., Krajowa Rada Sądownictwa podniosła, że żaden z tych przepisów nie określa materialnoprawnych przesłanek mianowania asesora sądowego w sądzie powszechnym. W aktualnym stanie prawnym

przesłanki te wynikają wyłącznie z art. 106h p.u.s.p., a żaden przepis ustawy z dnia 11 maja 2017 r. nie wyłącza ani nie ogranicza jego zastosowania w którymkolwiek naborze na stanowiska asesorskie. Organ mianujący asesora sądowego ma zatem obowiązek uwzględnienia art. 106h p.u.s.p. jako zasadniczego elementu podstawy prawnej oceny, czy kandydat na asesora sądowego może zostać mianowany na to stanowisko. Rada podtrzymała swoje stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały, zgodnie z którym art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. ma charakter dostosowujący w zakresie regulacji określającej tryb wydawania przez Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury listy rankingowej egzaminowanych aplikantów aplikacji sędziowskiej. Nie zwalnia Ministra Sprawiedliwości, jako organu mianującego asesorów sądowych, z obowiązku zastosowania art. 106h p.u.s.p. W ocenie Rady, podobnie jest z art. 15 ust. 12 ustawy z dnia 11 maja 2017 r., który odsyłając do art. 106i p.u.s.p. umożliwia przeprowadzenie czynności opisanych w tym przepisie w ramach pierwszego postępowania nominacyjnego prowadzonego po 21 czerwca 2017 r. Niemniej jednak również i ten przepis w żaden sposób nie uchyla ani nie ogranicza mocy obowiązującej art. 106h p.u.s.p. Oznacza to, że art. 15 ust. 12 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. umożliwia zastosowanie art. 106i p.u.s.p. wyłącznie w stosunku do tych kandydatów, którzy dokonali wyboru stanowiska asesora sądowego i którzy spełniają kryteria wynikające z art. 106h p.u.s.p. W ocenie Rady, art. 15 ust. 1 i 12 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. w związku z art. 106i p.u.s.p. nie stanowi wystarczającej podstawy prawnej mianowania asesora sądowego - niezbędne jest bowiem zastosowanie także art. 106h p.u.s.p.

Zdaniem Rady prawidłowe zastosowanie art. 15 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. pozwala na mianowanie asesorami sądowymi osób spełniających wymagania wynikające z art. 106h p.u.s.p. spośród kandydatów umieszczonych na liście klasyfikacyjnej sporządzanej na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2017 r., którzy następnie dokonali wyboru miejsca asesorskiego. Tylko taka wykładnia, pozwala - w ocenie Rady - na zapewnienie skuteczności wszystkich przepisów regulujących materialnoprawne i procesowe aspekty prawidłowego mianowania asesorów sądowych w naborze prowadzonym w trybie art. 15 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa nie ma bowiem

możliwości dowolnego wyboru przepisów, którym odmawia stosowania w ramach kontrolowanego postępowania. Gdyby ustawodawca rzeczywiście chciał wyłączyć stosowanie art. 106h pkt 2 p.u.s.p. w odniesieniu do postępowania prowadzonego na podstawie art. 15 ustawy z dnia 11 maja 2017 r., dokonałby tego wyraźnie w treści tego przepisu. Skoro takiego zabiegu nie zrealizował, Rada nie mogła odmówić zastosowania spornego przepisu z uwagi na konieczność realizacji zasady praworządności.

Co do zarzutów naruszenia art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 60 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez złamanie zasad równego dostępu do służby publicznej, równego traktowania oraz zasad demokratycznego państwa prawa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, sformułowanych przez odwołującą się, Rada podkreśliła, że rzeczywiście w aktualnym stanie prawnym ustawodawca tak określił materialnoprawne przesłanki mianowania asesora sądowego w sądzie powszechnym, że osoby ubiegające się o to stanowisko muszą spełniać odmienne kryteria niż osoby ubiegające się o powołanie na stanowisko sędziego. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, nie można jednak z tego, że osoba która nie ukończyła aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury może zostać sędzią, a nie może być jej powierzony pełnienie obowiązków sędziowskich w charakterze asesora sądowego, czynić argumentu przeciwko stanowisku Rady przedstawionemu w uzasadnieniu uchwały. Rolą Rady jest bowiem stosowanie obowiązujących przepisów, nawet gdy nie są one systemowo spójne. Dalej Rada wskazała, że odwołująca się wykazuje, że jedynym skutkiem dla osób, które zdały egzamin sędziowski bez ukończenia aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, a następnie zostały wpisane na listę klasyfikacyjną i dokonały wyboru stanowisk asesorskich jest pozbawienie ich prawa ubiegania się o stanowisko sędziowskie, które to prawo im przysługiwało. Również ten zarzut zdaniem Rady należy uznać za chybiony, ponieważ Krajowa Rada Sądownictwa nie ma możliwości zmiany obowiązujących regulacji ustawowych, które były znane odwołującej się przed przystąpieniem do procedury naboru na stanowisko asesora sądowego w sądzie powszechnym. Mając na uwadze powyższe nie można zgodzić się z twierdzeniem odwołującej się, że interpretacja przepisów przedstawiona przez Radę w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały „rażąco

narusza wynikające z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, a także ochrony praw słusznie nabytych”.

Krajowa Rada Sądownictwa podniosła, że nie podziela również zarzutu odwołującej się, zgodnie z którym Rada wykazała się niekonsekwencją formułując w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały wątpliwości co do konstytucyjności asesury w obecnym kształcie i wyrażając zgodę na powierzenie pełnienia obowiązków sędziowskich większości asesorów. Zdaniem odwołującej się Rada tym samym naruszyła konstytucyjną zasadę równego dostępu do służby publicznej wyrażoną w art. 60 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Rada wskazała, że powodem wyrażenia przez Krajową Radę Sądownictwa sprzeciwu wobec pełnienia obowiązków sędziego przez odwołującą się było niespełnienie jednego z podstawowych kryteriów mianowania asesorem sądowym - ukończenia aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, o którym stanowi art. 106h pkt 2 p.u.s.p. Co więcej wątpliwości co do konstytucyjności asesury Krajowa Rada Sądownictwa podniosła w uchwałach dotyczących wszystkich asesorów.

Jednocześnie Rada wskazała, że ustawodawca przewidział udział Krajowej Rady Sądownictwa w procedurze mianowania asesorów sądowych w sądach powszechnych dopiero po doręczeniu osobom ubiegającym się o to stanowisko aktu mianowania przez Ministra Sprawiedliwości. Rada nie miała podstaw aby *a priori* przyjąć, że Minister Sprawiedliwości mianuje asesorami sądowymi osoby, które nie wypełniają przesłanek z art. 106h p.u.s.p. Powyższe stało się wiadome Radzie dopiero w momencie wpływu stosownej dokumentacji i podjęcia - w ramach ustawowych kompetencji - czynności mających na celu wszechstronne rozpoznanie sprawy.

Odnośnie zarzutu naruszenia art. 3ust. 1 pkt 2a i art. 33 ust. 1 ustawy o KRS Rada podkreśliła, że we wszystkich sprawach indywidualnych dotyczących pełnienia przez asesorów sądowych w sądach powszechnych obowiązków sędziego, dokonała wszechstronnego rozważenia sprawy, stosując jednolite kryteria oceny, wynikające z przepisów określających materialnoprawne podstawy mianowania asesorów sądowych.

Mając na względzie treść art. 106h pkt 2 p.u.s.p. Krajowa Rada Sądownictwa

nie zgodziła się z twierdzeniem odwołującej się, że przesłanką mianowania asesorem sądowym wynikającą z tego przepisu jest jedynie ukończenie aplikacji sędziowskiej lub prokuratorskiej, nie zaś aplikacji ogólnej. Przepis ten mówi bowiem jedynie o ukończeniu aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Rada nie podzieliła tym samym stanowiska odwołującej się, że odmienne traktowanie osób, które zdały eksternistycznie egzamin w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury i ukończyły aplikacją ogólną w Szkole oraz osób, które zdały eksternistycznie egzamin w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury jest jednoznaczne z naruszeniem art. 60 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez nierówne traktowanie osób o faktycznie tych samych uprawnieniach w dostępie do służby publicznej. W istocie bowiem równe potraktowanie osób, które nie charakteryzują się w równym stopniu tą samą cechą relewantną, w tym przypadku ukończeniem jakiegokolwiek aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, byłoby naruszeniem zasady równości.

Odwołująca się podniosła także, że Krajowa Rada Sądownictwa nie zachowała terminu do wyrażenia sprzeciwu wobec pełnienia przez nią obowiązków sędziego, ponieważ jej zdaniem Rada powinna podjąć decyzję o wyrażeniu sprzeciwu i doręczyć jej uchwałę w terminie miesiąca, tj. do 23 listopada 2017 r., przedmiotowa uchwała została jej zaś doręczona 4 grudnia 2017 r. Odnosząc się do powyższego twierdzenia Rada wskazała, że skuteczne doręczenie Radzie wykazu mianowanych asesorów wraz z dokumentami oraz wnioskiem Ministra Sprawiedliwości o powierzenie asesorom sądowym wykonywania obowiązków sędziego nastąpiło 23 października 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa 30 października 2017 r. podjęła uchwałę w przedmiocie sprzeciwu wobec pełnienia obowiązków sędziego przez asesora sądowego w sądzie powszechnym, dotyczącą odwołującej się, i tym samym zachowała miesięczny termin do zgłoszenia sprzeciwu wskazany w art. 106i § 8 p.u.s.p., wobec czego zarzut odwołującej się w zakresie zgłoszenia przez Radę sprzeciwu po upływie ustawowego terminu do jego zgłoszenia jest bezzasadny.

W ocenie Rady nie znajduje potwierdzenia także zarzut odwołującej się, że Krajowa Rada Sądownictwa „poświęciła 40 sekund na rozpatrzenie kandydatury każdego asesora”. Akta wszystkich 265 asesorów zostały wszechstronnie

przeanalizowane przez zespoły wyznaczonych członków Krajowej Rady Sądownictwa, a wnioski wynikające z tej analizy zostały zawarte w protokołach z posiedzeń poszczególnych zespołów. Ponadto członkowie zespołu (Rady) mieli możliwość zapoznawania się z tą dokumentacją także wcześniej.

Zdaniem Rady jako rażąco bezzasadny uznać należy zarzut odwołującej się, stanowiący, iż „Rada nie chce ujawnić protokołu posiedzenia Rady, protokołu komisji skrutacyjnej ani kart głosowania, zarówno indywidualnie jak i w trybie ustawy o dostępie do informacji publicznej - o co zwracał się przedstawiciel Stowarzyszenia Absolwentów i Aplikantów KSSiP”. Odnosząc się do tego zarzutu wskazać należy, że wskazane przez odwołującą się dokumenty są udostępniane przez Radę w trybie przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016 r., poz. 1764 ze zm.), warunkiem ich udostępnienia było jednak przyjęcie protokołu posiedzenia plenarnego Rady w dniach 30-31 października 2017 r. przez członków Krajowej Rady Sądownictwa, które nastąpiło na posiedzeniu plenarnym Rady w dniu 20 grudnia 2017 r. Do Krajowej Rady Sądownictwa nie wpłynął jednakże wniosek P.B. o udostępnienie wskazanych w odwołaniu dokumentów, złożony w trybie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016 r., poz. 1764 ze zm.), ani nawet wniosek o udostępnienie informacji publicznej, złożony przez Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.

W odpowiedzi na powyższe pismo P.B. odniosła się do określonego przez Krajową Radę Sądownictwa jako rażąco bezzasadnego zarzutu dotyczącego udostępnienia przez Radę protokołu posiedzenia z dnia 30-31 października 2017 r. Wskazała, że w dniu składania przez nią odwołania od uchwały protokoły z przedmiotowego posiedzenia nie zostały jeszcze przyjęte. W późniejszym terminie protokoły zostały jej jednakże udostępnione, w związku z czym podniesione przez nią wątpliwości co do substratu zaskarżenia należy uznać za niezasadne. W pozostałym zakresie P.B. podtrzymała swoje stanowisko wyrażone w odwołaniu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W ustawie - Prawo o ustroju sądów powszechnych, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 133 ze zm.), z mocą od 1 stycznia 2016 r., uregulowano warunki, jakie powinien spełniać asesor sądowy. Zgodnie z art. 106h § 1 pkt 5 i 6 p.u.s.p. w ówczesnym brzmieniu na stanowisko asesora sądowego mógł być powołany ten, kto ukończył aplikację sędziowską w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury i złożył egzamin sędziowski. Jednakże wymóg ukończenia aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury nie dotyczył osób, które złożyły egzamin sędziowski na podstawie art. 151c albo art. 155 § 7 p.u.s.p. (art. 106h § 3 pkt 2 tej ustawy), tj. odpowiednio referendarza sądowego po przepracowaniu trzech lat na stanowisku referendarza lub asystenta sędziego oraz asystenta sędziego po przepracowaniu pięciu lat na tym stanowisku. Następnie art. 106h p.u.s.p. został zmieniony ustawą z dnia 11 maja 2017 r. z mocą od 21 czerwca 2017 r., stanowiąc że na stanowisko asesora sądowego może być mianowany ten, kto: spełnia warunki określone w art. 61 § 1 pkt 1-4 (pkt 1); ukończył aplikację w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (pkt 2) oraz złożył egzamin sędziowski lub prokuratorski (pkt 3). Zgodnie z tym przepisem warunkiem koniecznym do mianowania asesorem sądowym jest ukończenie aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, wobec czego referendarze sądowi i asystenci sędziów, którzy takiej aplikacji nie ukończyli, z dniem jego wejścia w życie pozbawieni zostali możliwości mianowania asesorem sądowym.

Zgodnie ze zmienionym art. 106i § 1 p.u.s.p., asesorów sądowych mianuje Minister Sprawiedliwości na czas nieokreślony na podstawie list, o których mowa w art. 33a ust. 11 i art. 33b ust. 9 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 624). Listę klasyfikacyjną kandydatów na stanowisko asesora sądowego sporządza i ogłasza dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Z art. 15 ust. 1 ustawy zmieniającej wynika, że w terminie 14 dni od dnia jej wejścia w życie był on zobowiązany sporządzić i ogłosić w Biuletynie Informacji Publicznej listę klasyfikacyjną kandydatów na stanowisko asesora sądowego. Na listę tę wpisani mieli być aplikanci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy zdali

egzamin sędziowski oraz nie zostali skreśleni z listy aplikantów aplikacji sędziowskiej (pkt 1) oraz referendarze sądowi i asystenci sędziów, którzy w latach 2011-2016 zdali egzamin sędziowski (pkt 2). W świetle pozostałych ustępów art. 15 ustawy zmieniającej, kandydaci wskazani w jego ust. 1 pkt 2 biorą udział w procedurze kwalifikacyjnej na takich samych zasadach jak absolwenci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Według tych samych reguł są umieszczani na liście kwalifikacyjnej, a następnie uczestniczą w dokonywaniu wyboru stanowiska asesora sądowego (art. 15 ust. 4 i 6 ustawy). W odniesieniu do tych spośród nich, którzy dokonali wyboru, dyrektor Krajowej Szkoły uzyskuje informacje z Krajowego Rejestru Karnego oraz od właściwych organów Policji (art. 15 ust. 7). Lista kwalifikacyjna, na której zostali umieszczeni, jest następnie przedstawiana Ministrowi Sprawiedliwości. Do tych osób, zgodnie z art. 15 ust. 12 ustawy zmieniającej, ma odpowiednie zastosowanie art. 106i p.u.s.p., przewidujący procedurę mianowania na stanowisko asesora sądowego. Dotyczy ich także art. 22a p.u.s.p., przewidujący zasady przydzielania do określonego wydziału sądu i uwzględnienia w planie podziału czynności. W art. 15 ust. 5 ustawy zmieniającej przewidziano też dla nich dodatkowy wymóg, a mianowicie najpóźniej w chwili dokonywania wyboru byli zobowiązani przedstawić zaświadczenie o zdolności do pełnienia obowiązków sędziego ze względu na stan zdrowia. W przedmiocie kontrowersji wynikających z przytoczonych regulacji wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 marca 2018 r., sygn. akt III KRS 4/18. Wskazał tam, że nie można uznać, iż art. 15 ustawy zmieniającej, regulujący w taki sposób sytuację prawną asystentów i referendarzy, którzy zdali egzamin sędziowski w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, jest normą pustą. Sąd Najwyższy wywiódł z tego, że przyjąć trzeba, iż intencją ustawodawcy było przyznanie na gruncie tej jednorazowej procedury, przeprowadzanej na podstawie przepisu przejściowego, osobom określonym w art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy zmieniającej uprawnienia do uzyskania statusu asesora sądowego, pomimo że nie ukończyły aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Jak wyjaśniono w uzasadnieniu wskazanego wyroku, za taką intencją ustawodawcy przemawia uzasadnienie projektu ustawy zmieniającej (Sejm RP VIII kadencji, nr druku: 1406), gdzie między innymi wskazano, że nowe rozwiązania dotyczące dojścia przez

absolwentów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury do służby sędziowskiej zostają „rozciągnięte na aplikantów tych roczników aplikacji sędziowskiej, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy złożyli już egzamin sędziowski (cztery pierwsze roczniki aplikantów) oraz na referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy w latach 2011-2016 zdali w Krajowej Szkole egzamin sędziowski” i że „w związku z rozszerzeniem na te kategorie osób uprawnienia do ubiegania się o stanowiska asesorów na zasadach przewidzianych dla aplikantów przyszłej aplikacji sędziowskiej, w art. 13” (według projektu, a w uchwalonej ustawie - w art. 15) „została zawarta szczegółowa regulacja dotycząca sporządzania listy klasyfikacyjnej, dokonywania wyboru miejsca oraz mianowania na stanowiska asesora sądowego. Przyjęte w tym artykule rozwiązanie zakłada, że zostanie ogłoszona tylko jedna lista klasyfikacyjna dla wszystkich wyżej opisanych kategorii osób (czterech roczników aplikantów sędziowskich, referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy zdali egzamin sędziowski w latach 2011-2016), natomiast Minister Sprawiedliwości będzie uprawniony do przedstawiania kolejnych wykazów wolnych stanowisk asesorskich do momentu, kiedy wszystkim osobom na liście umożliwi się złożenie oświadczeń o dokonaniu wyboru stanowiska asesorskiego”.

Sąd Najwyższy wydając niniejsze orzeczenie podzielił zapatrywanie wyrażone w sprawie III KRS 4/18, zgodnie z którym jakkolwiek - w związku z powyższym - krytycznie należy ocenić regulację warunków ubiegania się o stanowisko asesora w przepisie mającym w istocie charakter proceduralny, bo dotyczący sposobu tworzenia list kandydatów, to zastosować trzeba takie reguły kolizyjne, które odpowiadać będą racjonalnemu ustawodawcy. Biorąc pod uwagę, że jest to przepis przejściowy, który reguluje jednorazowy tryb obsadzania stanowisk asesorskich przez osoby, które na mocy nowelizacji utraciły możliwość ubiegania się o te stanowiska, przyjąć więc należy, że jest to przepis szczególny do art. 106h pkt 2 p.u.s.p., czyniący zadość ochronie praw nabytych i zrównujący na te potrzeby wiedzę i kwalifikacje uzyskane na stanowiskach referendarza i asystenta przez osoby, które egzamin sędziowski zdały w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury z wiedzą i kwalifikacjami uzyskanymi w czasie odbywania aplikacji w tej szkole, zakończonej egzaminem. W konsekwencji należy zgodzić się z odwołującą,

iż za nieuprawnione należy uznać stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa stanowiące, że prawidłowe zastosowanie art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy zmieniającej pozwala na mianowanie asesorami sądowymi wyłącznie osób spełniających wymagania wynikające z art. 106h p.u.s.p.

Częściowo wykazany został również zarzut naruszenia przez Krajową Radę Sądownictwa art. 3 ust. 1 pkt 2a i art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 976) poprzez brak wszechstronnego rozważenia sprawy w sposób nieznajdujący oparcia w przepisach i różnicowanie mianowanych asesorów sądowych, co w konsekwencji doprowadziło Radę do wniosku, iż skarżąca nie spełnia ustawowych przesłanek do mianowania asesorem sądowym, a także naruszenia art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 60 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez złamanie zasad równego dostępu do służby publicznej, równego traktowania oraz zasad demokratycznego państwa prawa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 2a ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa do kompetencji Rady należy wyrażanie sprzeciwu wobec pełnienia przez asesorów sądowych w sądach powszechnych obowiązków sędziego. Stosownie zaś do treści art. 33 ust. 1 ustawy w sprawach indywidualnych Rada podejmuje uchwały po wszechstronnym rozważeniu sprawy, na podstawie udostępnionej dokumentacji oraz wyjaśnień uczestników postępowania lub innych osób, jeżeli zostały złożone. I tak, w istocie Rada dokonała różnicowania mianowanych asesorów sądowych, co było skutkiem zastosowania nieprawidłowej wykładni art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy zmieniającej, szerzej opisanej powyżej. W konsekwencji należy także stwierdzić, iż Rada rozważyła sprawę w sposób nie znajdujący - w istotnym zakresie - oparcia w przepisach. Brak jest natomiast podstaw do podzielenia zarzutu zbyt powierzchownego zapoznania się przez Radę z kandydaturami asesorów. Składająca odwołanie podniosła, iż przedmiotowa sprawa dotyczyła 265 asesorów, zaś Rada poświęciła jedynie 40 sekund na rozpatrzenie kandydatury każdego asesora. Odnośnie powyższego Rada wyjaśniła, iż akta wszystkich 265 asesorów zostały przeanalizowane przez zespoły wyznaczonych członków Krajowej Rady Sądownictwa, a wnioski wynikające z tej analizy zostały zawarte w protokołach z posiedzeń poszczególnych zespołów. Zespół analizujący m.in. dokumentację

dotyczącą odwołującej się odbył posiedzenie 30 października 2017 r. w godzinach 9.30 - 12.45. W skład zespołu wchodziło pięciu członków Rady, którzy zapoznali się z dokumentacją dotyczącą sześćdziesięciu siedmiu asesorów. Ponadto członkowie zespołu (Rady) mieli możliwość zapoznawania się z tą dokumentacją także wcześniej. Nieuprawnionym jest zatem twierdzenie, że Rada dokonała wyłącznie pobieżnego przeglądu zgłoszonych kandydatur.

Odwołująca się podniosła także, że Krajowa Rada Sądownictwa nie zachowała terminu do wyrażenia sprzeciwu wobec pełnienia przez nią obowiązków sędziego, ponieważ jej zdaniem Rada powinna podjąć decyzję o wyrażeniu sprzeciwu i doręczyć jej uchwałę w terminie miesiąca, tj. do 23 listopada 2017 r., a przedmiotowa uchwała została jej doręczona dopiero 4 grudnia 2017 r. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, iż skuteczne doręczenie Radzie wykazu mianowanych asesorów wraz z dokumentami oraz wnioskiem Ministra Sprawiedliwości o powierzenie asesorom sądowym wykonywania obowiązków sędziego nastąpiło 23 października 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa podjęła natomiast uchwałę w przedmiocie sprzeciwu wobec pełnienia obowiązków sędziego przez asesora sądowego w sądzie powszechnym, dotyczącą odwołującej się, już w dniu 30 października 2017 r. Oznacza to, że zachowała miesięczny termin do zgłoszenia sprzeciwu wskazany w art. 106i § 8 p.u.s.p.

Biorąc pod uwagę wszystkie opisane wyżej okoliczności, Sąd Najwyższy uznał odwołanie P.B. za uzasadnione, wobec czego orzekł jak w sentencji.

kc